

Toespraak van Mevrouw Nora Valk

Ik zal niet vergeten wat ons is aangedaan.

Ik zal niet vergeten dat mijn moeder niet had hoeven sterven op 39 jarige leeftijd.

Mijn littekens zullen altijd blijven.

Mevrouw de burgemeester, mijn familie, mijn vrienden, en in het bijzonder mijn drie ex kampgenoten:

Mw Helly Lioni, Mw Ineke van Westen-Koets en de heer Kees Meinders.

Dames en Heren,

Ik ben geboren in Tjimahi, bij Bandoeng. Ik ben enig kind van een Indische vader, Paul Valk, officer vlieger bij de Koninklijke Nederlands Indische Luchtmacht, en van een Engelse moeder, Gladys Davison.

In maart 1942 werd Nederlands Indie bezet door Japan. Toen veranderde ons leven. In het begin waren we nog optimistisch en dachten we dat de oorlog wel gauw over zou zijn. Maar niets was minder waar. Het werd steeds erger.

Van mijn 12de tot mij 15de waren mijn moeder en ik geïnterneerd in het Japanse concentratiekamp Kamp 9 in Ambarawa op Java. Uit een dagboek van dit kamp, geschreven door een vriendinnetje, Sonja Paardekooper, citeer ik de volgende regels

"26 April 1945. Vandaag of liever gezegd, vannacht, is er zo iets verschrikkelijks gebeurd, dat alle onbelangrijkheden wegvallen. Mevrouw Valk, 39 jaar oud met een dochter Nora, 14 jaar, is gestorven". Einde citaat.

Dat was het allerergste. Mijn moeder had Bacillaire Dysenterie. Medicijnen die hadden kunnen genezen, werden haar onthouden. We hadden nauwelijks eten en weinig water. In het begin besepte ik de ernst van haar ziekte niet. Ik ging iedere dag naar de ziekenboeg.

Na een week haalde opeens de verpleegster mij midden in de nacht uit onze barak. Mijn moeder was in coma, ze konden niets meer voor haar doen. Ik was verlamd van verdriet en angst. Langzaam gleed ze weg. Ze werd slechts 39 jaar oud.

Drie maanden later was de oorlog voorbij.
Ik haatte de Japanners tot in het diepst van mijn ziel.

Na de bevrijding ben ik met een vriendin van mijn moeder meteen uit het kamp gelopen en per trein terug naar Soerabaya gegaan. Daar kwamen wij midden in de Bersiap terecht, een periode van vrees en onzekerheid. Engelse bevrijders hebben ons uiteindelijk gevacueerd naar Singapore.

Maar eerst was er nog een vreselijk bloedbad toen een ander transport in Soerabaja, het zg. Goebeng transport, onderweg werd aangevallen door waanzinnige bendes pemudas, de zogenaamde vrijheidsstrijders. Ik verloor daarbij een vriendinnetje, Jet Cortel, die ik daags tevoren nog had gezien en gesproken. Haar nichtje naar haar vernoemd is hier vandaag ook aanwezig, Mw Jet Berends van Loenen.

Uiteindelijk kwam ik veilig in Singapore en pas daar vond mijn vader mij terug. Hij was al in 1941 naar Japan getransporteerd en geïnterneerd. Eenmaal terug in Batavia kon hij via het Rode Kruis mij traceren. De hereniging in Kamp Wilhelmina in Singapore was onwerkelijk.

Hoe moest ik mijn vader vertellen dat mijn moeder was overleden? Maar hij wist het ook al, via het Rode Kruis. Daar toen over praten was het moeilijkst. Het verlies en verdriet was te groot.

En dan, dan gaat het leven verder, naar Nederland, school, werken, trouwen, kinderen.

Echter, ik mocht van mijzelf het kamp niet vergeten. Ik bleef er krampachtig aan denken. En: Ik moest er over praten. Eindelijk kon ik in 1976 met mijn man en teenage kinderen naar Indonesië gaan.

En daar in Semarang stonden we voor het eerst bij het graf van mijn moeder op het Nederlands Ereveld Kalibanteng. Ik voelde dat ik nu met haar herenigd was, nu ik hier kon zijn.

We gingen ook naar het Kamp Ambarawa, ik moest het allemaal weer herbeleven, hoe verdrietig ik me ook voelde. Het voormalige kamp was nu een school en we mochten daar rondlopen. Ik herinner mij dat mijn dochter van 13 toen plotseling opmerkte: "Wat is het hier mooi, Mam". Ironisch was dat, want zij kon zich uiteraard geen voorstelling maken van hoe wij daar geleefd hadden.

Na mijn pensionering kon ik voor langere perioden naar Semarang gaan. Ik kon dan dikwijls naar het graf van mijn moeder gaan en ik ging dan ook naar Ambarawa. Het oude Kamp 9 was weer een school en ik kon daar helpen met arme studenten te steunen via adoptie ouders.

Maar: mijn haat tegen de Japanners bleef, en ook tegen iedere 'Jap' die ik later tegenkwam, de Japanners van nu.

Doch soms, dames en heren,..... soms neemt het leven een bijzondere wending.

Het was op Kerstavond 1996. Het staat in mijn geheugen gegrift. Ik bezocht een dienst in de Baptist Internationale Church in Semarang. Na de dienst kwam er een Aziatisch uitziende man naar mij toe. Hij had gehoord dat ik in Semarang was om het graf van mijn moeder te bezoeken, en om te schrijven over de oorlogsjaren. Hij vroeg mij of ik wist van de Troostmeisjes? Ik vroeg hem: "Waarom wilt U dat weten?" Hij vertelde mij dat hij daarover aan het schrijven was en zijn bevindingen naar Japan stuurde.

En wat bleek,.... hij was een Japanner!
Op dat moment ging er een trilling door mijn hele lichaam.
Ik zal dat gevoel nooit vergeten.
Hier stond ik dan,.... tegenover de vijand,.... ik wist me geen raad.

Dat was maar even, want toen barstte het in me los.
Wist hij wel dat dat het de schuld van de Japanners was dat mijn moeder dood was gegaan.
Wist hij wel dat als de Japanners medicijnen en eten hadden gegeven, mijn moeder nooit was overleden.
Wist hij wel dat er genoeg eten en medicijnen buiten het kamp was.
Wist hij wel dat...
Wist hij wel dat...
En ik ging nog even door.

Toen ik was uitgeraasd, boog hij heel diep en heel nederig en vroeg mij of hij mij mocht interviewen. En wat bleek: hij was Dominee Kimura. Eén van de dominee's van deze kerk!

Na enige tijd heb ik toegestemd in het interview. Ik heb 2 uur lang achter elkaar met hem gesproken. - ik gooide er alles uit - hoe ik ze haatte - al die Jappen. Het was voor mij een verlossing - nu was het eruit - nu wisten ze het.
Vanaf die dag begon mijn helingsproces.

In 2004, ben ik samen met mijn partner, Theo Huygens Tholen, (ook uit Kamp 9) naar Japan gegaan, op uitnodiging van Dominee Kimura.

We werden gevraagd om daar op verschillende universiteiten ons verhaal te vertellen. Ik sprak er o.a. in de grote aula Seinan Gakuin University in Fukuoka waar Dominee Kimura doceerde, voor enkele honderden Japanse studenten. Daar kon ik voluit vertellen van onze ervaring in een Japans concentratie kamp.

De vele gesprekken met de studenten na afloop deden ons realiseren hoe weinig zij wisten van deze geschiedenis, hoe geschokt ze waren te horen van de wreedheden van hun landgenoten. Ze toonde diepberouw en schaamte voor wat de vorige generatie Japanners ons hadden aangedaan.

Tenslotte...

Ik zal niet vergeten wat ons is aangedaan.

Ik zal niet vergeten dat mijn moeder niet had hoeven sterven op 39 jarige leeftijd.

Mijn littekens zullen altijd blijven,.... maar dankzij de Japanse familie Kimura, zijn mijn wonden nu geheeld.

Maar mijn haat tegen de Japanners is voorbij.

Ik heb geleerd dat ik kan vergeven.

En dat is MIJN bevrijding.....dank u wel.